

training of students of forestry faculties for professional activity]. Minsk.

4. Babenko, V. H. (2005). *Formuvannya motyvatsiyi fizychnoyi pidhotovky v systemi profesiynoi osvity pratsivnykiv MVS Ukrainy*. [Formation of motivation of physical training in the system of vocational education of employees of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. Kyiv.

5. Basanec, L. M. (1997). *Ocenka pokazatelej psihofiziologicheskikh funkcij u studentov mladshih kursov v processe adaptacii k uchebnym nagruzkam*. [Evaluation of indicators of psychophysiological functions among students of junior high schools in the process of adaptation to educational workloads]. Cherkassy.

6. Belinovich, V. V. (1968). *Zadachi i sodержanie prikladnoj fizicheskoy podgotovki uchashchihsvya professional'no-tekhnicheskikh uchilishch*. [Tasks and content of applied physical training of students of vocational schools]. Moscow.

7. Bondarenko, I. H. (2009). *Zasoby profesiyno-prykladnoyi fizychnoyi pidhotovky u fizychnomu*

vykhovanni studentiv-ekolohiv. [Means of professional-applied physical training in the physical education of environmental students]. Dnipropetrovsk.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЗАХАРОВА Оксана Віталіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри фізичної і психофізіологічної підготовки Льотної академії Національного авіаційного університету.

Наукові інтереси: спеціальна фізична та психофізіологічна підготовка авіаційних фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ZAKHAROVA Oksana Vitaliivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Physical and Psychophysiological Training, Kirovohrad Flight Academy of the National Aviation University.

Circle of scientific interests: special physical and psychophysiological training of the future aviation specialists.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор О. М. Ткаченко.

УДК 378

КІР'ЯНОВА Олена Василівна –

старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова
e-mail: olena.kiryanova@gmail.com

МАЛЮКОВА Ольга Юріївна –

викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова
e-mail: olgamalukova073@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Необхідність вирішення проблем, пов'язаних із здобуттям умінь поєднувати професійні знання з високим рівнем комп'ютерної грамотності, пояснюється вимогами, які висуваються до висококваліфікованого фахівця в умовах інформаційної революції. Тому вивчення інформаційних технологій і з'ясування особливостей їхньої орієнтації на прикладне застосування у професійному середовищі має вагомим науково-методичне і прикладне значення. Проте питання щодо формування творчих компетентностей засобами інформаційних технологій у майбутніх фахівців висвітлено недостатньо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Із запровадженням електронного навчання на основі використання

інформаційних технологій, створення електронних освітніх ресурсів з метою підвищення інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього середовища пов'язана науково-дослідна робота І. С. Войтовича, Р. М. Горбатюка, Р. С. Гуревича, А. М. Гуржія, М. І. Жалдака, М. Ю. Кадемії, В. В. Лапінського, О. О. Левченка, Л. М. Литвин та інших українських учених-педагогів, математиків, економістів. Розробкою проблем формування творчих компетентностей майбутніх фахівців у контексті покращення успішності навчання як чинника становлення майбутнього фахівця в умовах закладу вищої освіти з використанням інформаційних технологій займаються М. П. Козирев, В. О. Радкевич.

Метою статті є розгляд механізмів застосування інформаційних технологій як

засобу формування творчих компетентностей майбутніх фахівців в умовах закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах сучасного буття суспільства й розвитку економіки особлива увага вчених прикута до проблеми підготовки не просто освіченого фахівця, а до виховання людини з творчим мисленням, з широким кругозором та уявою, раціональної, гуманної, екологічно орієнтованої, якій притаманні жага до пізнання нового, постійне самовдосконалення, здатність до прогнозування й ефективного планування у процесі фахової діяльності.

Зважаючи на це, застосування інформаційних технологій у формуванні творчих компетентностей майбутніх фахівців має бути органічно включеним процесом у педагогічну діяльність викладача сучасного закладу вищої освіти. Управління формуванням творчих компетентностей студентського колективу має відбуватися у взаємодії з усіма органами управління закладом вищої освіти, оскільки творчі здатності студентів є провідними чинниками кращого засвоєння навчального матеріалу, ефективного виховання організаторських якостей, гармонійного розвитку студента як майбутнього фахівця. Тому у вищій школі саме зараз обов'язковим є поєднання традиційних засобів навчання й виховання з інформаційними технологіями, що забезпечує розширення кола інтересів студентів і викладачів через швидкий доступ до актуальної фахової інформації, а отже, підвищує роль закладів вищої освіти у соціально-економічному розвитку держави.

Застосування інформаційних технологій у навчальному процесі не лише репрезентує студентській громаді інноваційні методики освіти, якими володіє викладач, а й багатовекторно діє у форматі організації раціонального співвідношення часу, що використовується на аудиторне навчання й самостійну роботу студента. Саме тому систематичне використання провідних зразків інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті є засобом адаптації майбутніх фахівців до сучасного інформаційного світу.

Із нашої точки зору, ефективна організація навчання з використанням інформаційних технологій передбачає дотримання закладом вищої освіти таких вимог як забезпечення безперервного доступу до інтернет-мережі, зокрема засобами Wi-Fi; розвиток інформаційної грамотності на всіх рівнях – від керівника закладу до студента; проведення періодичних перевірок викладачів різного профілю, зокрема гуманітарного, щодо рівня володіння інформаційними технологіями; упровадження систематичного

контролю викладачем самостійної роботи студентів засобами дистанційного навчання; забезпечення обладнання навчальних аудиторій, кабінетів, лабораторій персональними комп'ютерами, інтерактивними електронними дошками, мультимедійними проекторами й екранами; забезпечення реального доступу викладачів і студентів до комп'ютерних мереж у читальних залах бібліотек, гуртожитках, методичних кабінетах, на кафедрах; періодичне і вчасне оновлення складу комп'ютерної техніки та програмного забезпечення тощо.

У навчально-виховному процесі визначальне місце посідає питання щодо якості навчання студентів, що є важливим показником роботи педагогічного колективу, рівня професіоналізму кожного викладача. Творче, ініціативне, новаторське ставлення до роботи є критерієм соціальної активності педагога. Це забезпечує створення умов для розвитку й самореалізації особистості студента. Ефективність роботи педагога з питань поліпшення успішності студентів залежить від педагогічного вміння реалізувати організаторські, стимулюючі, науково-дослідні, соціальні, координаційні та інші функції з дотриманням індивідуального підходу [6].

Проектування розвитку творчих компетентностей особистості через сприяння підвищенню інтелектуального потенціалу студентської молоді є одним із пріоритетних напрямів педагогічної роботи кожного викладача. Завдання ж творчого розвитку особистості майбутнього фахівця засобами інформаційних технологій в освіті загалом доцільно звести до таких як створення науково-обґрунтованої стратегії розвитку творчості майбутніх фахівців; здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень щодо проблем творчого розвитку студентської молоді, спираючись на сучасні економічні й соціокультурні умови, зокрема інформатизацію суспільства, глобалізацію, коеволюцію людини і довкілля, і на світові тенденції інтеграції сучасних наукових знань; сприяння формуванню сучасного інформаційного простору й підвищенню комфортності інформаційного середовища освітньої діяльності та інші.

Існує тісний зв'язок між процесом використання інформаційних технологій у закладах вищої освіти й реалізацією особистісно-орієнтованого навчання. У цьому контексті варто наголосити на тому, що формування інформаційної грамотності вимагає від студентів виховання в собі таких рис як працелюбність, дисциплінованість, ініціативність, допитливість, наполегливість, що є запорукою розвитку творчих здібностей у

процесі навчання та майбутньої фахової діяльності.

Важливою складовою реалізації творчого потенціалу інноваційної освіти є застосування новітніх технологій навчання з метою збагачення програм із навчальних дисциплін за умови, якщо вони технологічно складені й інформаційно інструментовані викладачем, а у закладі освіти здійснюється професійно спрямована комп'ютерна комунікація. В інноваційній освітній практиці комп'ютер використовується як допоміжний засіб для забезпечення ефективного доступу до гігантських обсягів інформації, яка зберігається в різних куточках планети. Також він може бути засобом, на який покладено виконання окремих функцій контролера, тренажера тощо. Усе частіше комп'ютер використовується для вирішення різноманітних дидактичних завдань шляхом реалізації імітаційно-моделювальних програм [7; 10].

Інформаційна підтримка дидактики із застосуванням інформаційних систем і технологій полягає у таких заходах як розширення інформування академічної громади закладу вищої освіти про новітні інформаційні технології та програмне забезпечення; сприяння студентським засобам масової комунікації; створення інтернет-сторінок на веб-порталах закладів вищої освіти для поширення передового досвіду викладачів щодо застосування інформаційних систем і технологій на заняттях з фахових дисциплін тощо.

У сучасних інформаційних суспільствах, зокрема і в Україні, у щоденну наукову й педагогічну практику викладачів вищої школи увійшла робота з іншомовними інтернет-джерелами. Варто зазначити, що науково-економічні й науково-технічні переклади інформації з іноземних сайтів часто викликають технічні труднощі в розумінні текстів у більшості українських студентів і науково-педагогічних працівників. Безперечно, за таких умов ефективний і швидкий розвиток творчих компетентностей студентської молоді засобами інформаційних технологій неможливий, тому вивчення іноземних мов є необхідним.

На нашу думку, поживлення процесів застосування інформаційних технологій викладачами у навчально-виховному процесі за підтримки адміністрацій закладів вищої освіти, органів державної влади й місцевого самоврядування базується на: включенні до переліку обов'язкових показників для атестації науково-педагогічних працівників інформації про застосування під час викладання фахових дисциплін інформаційних систем і технологій або їхніх елементів з використанням

комп'ютерної техніки, планшетів, електронних інтерактивних дошок тощо; координації діяльності органів виконавчої влади всіх рівнів, місцевого самоврядування, закладів вищої освіти, їхніх партнерів зі складу громадських організацій, підприємств та організацій, що є базами практики для студентів, у сфері застосування інформаційних систем і технологій для реалізації з їхньою допомогою конкретних управлінських чи виробничих проектів; сприяння розширенню контактів, співпраці з закордонними партнерами, їхніми об'єднаннями у сфері підтримки та розвитку інформаційної грамотності шляхом організації студентсько-викладацьких хакатонів тощо.

Вважаємо, що удосконалення механізмів застосування інформаційних технологій як засобу формування творчих компетентностей майбутніх фахівців в умовах закладу вищої освіти має ґрунтуватись на реалізації таких науково-теоретичних і методичних заходів як підготовка викладачами цільових навчальних і робочих програм, у яких популяризовано інформаційні технології; розробка й видання науково-методичної літератури з питань застосування інформаційних технологій; дослідження проблематики застосування інформаційних систем і технологій у науково-педагогічній практиці колективів закладів вищої освіти; систематичне проведення навчально-методичних конференцій, семінарів, круглих столів з цієї тематики; вивчення потреб і проблем застосування студентами інформаційних технологій, зокрема шляхом проведення анкетування психологом закладу; створення на базі закладів вищої освіти експериментальних майданчиків і лабораторій з проблем використання новітніх досягнень в інформаційних системах і технологіях, зокрема щодо використання прикладного програмного забезпечення; підвищення професійної кваліфікації науково-педагогічних працівників через підвищення інформаційної грамотності.

Таким чином, саме зараз розвиток закладів вищої освіти необхідно розуміти по-новому: як повноцінний простір для формування успішних, адаптованих до сучасних вимог у суспільстві випускників, розвитку особистості, їх творчої самореалізації, виховання людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя. Вища освіта неодмінно повинна бути спрямована на підтримку базових і формування нових творчих компетентностей майбутніх фахівців з метою оновлення і модернізації, створення найкращих умов для реалізації творчого потенціалу людини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, необхідність розв'язання завдань щодо застосування інформаційних

технологій у формуванні творчих компетентностей майбутніх фахівців у контексті удосконалення їхніх механізмів в умовах закладу вищої освіти є очевидною. Особливу увагу треба приділяти дидактичним засадам організації творчої самостійної роботи студентів різних спеціальностей у закладах вищої освіти в процесі вивчення ними фахових дисциплін у контексті визначення ефективних методів і засобів застосування інформаційних технологій навчання. Зважаючи на інтенсивний розвиток інформаційної бази науки і техніки, розширення ділових і культурних зв'язків із соціумами, освітніми й економічними колами у світовому масштабі, перспективами подальших досліджень є розробка заходів щодо створення сприятливих умов для творчого професійного розвитку особистості студента, його самовдосконалення та самореалізації, розкриття фахових здібностей у навчально-виховному середовищі закладу вищої освіти, результатом чого стане формування ставлення до освіти та майбутнього фаху як до цінності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Войтович І. Моніторинг якості електронних освітніх ресурсів / І. Войтович, В. Сергієнко, С. Бондаренко // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти, 2016. – Том 3. – Вип. 10. – С. 115–119.
2. Гуревич Р. С. Змішане навчання й інноваційні технології підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія // Порівняльна професійна педагогіка, 2017. – Том 7. – Вип. 1. – С. 106–112.
3. Гуржій А. М. Взаимосвязь информатизации общества и системы образования / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї, 2015. – № 8. – С. 5–9.
4. Жалдак М. І. Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2013. – № 3. – С. 8–15.
5. Козирев М. П. Професійне становлення фахівця в умовах вищого навчального закладу / М. П. Козирев, Ю. Р. Козловська // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна, 2013. – Вип. 1. – С. 305–313.
6. Кордонська А. В. Шляхи підвищення успішності студентів групи [Електронний ресурс]. URL: <http://intkonf.org/kordonska-av-shlyahi-pidvischennya-uspishnosti-studentiv-grupi/#comment-141640>
7. Левченко О. О. Інноваційна освіта: поширення інформаційно-комунікаційних технологій підвищення професіоналізму в

діяльності педагога / О. О. Левченко, О. Ом. Левченко [Електронний ресурс]. URL: https://docs.google.com/document/d/1k0SsXPJiVUUkSOjo3U8MfoBf_mYf7DR1WbDSXbUSHEc/edit

8. Литвин Л. Менеджмент освітніх інновацій: сутність та особливості впровадження [Електронний ресурс] / Л. Литвин, Р. Горбатюк // Соціально-економічні проблеми і держава, 2013. – Вип. 1 (8). – С. 108–115.

REFERENCES

1. Voitovych, I. (2016). *Monitorynh yakosti elektronnykh osvitnikh resursiv*. [Monitoring the quality of electronic educational resources]. Kirovograd.
2. Hurevych, R. S. (2017). *Zmishane navchannia y innovatsiini tekhnologii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u vyshchyykh navchalnykh zakladakh*. [Mixed learning and innovative technologies for future specialists training in higher education institutions]. Kyiv.
3. Hurzhii, A. M. (2015). *Vzaymosviaz ynformatyzatsyy obshchestva y systemy obrazovanyia*. [The relationship between the informatization of society and the education system]. Kyiv.
4. Zhaldak M. I. (2013). *Problemy informatyzatsii navchalnoho protsesu v sereidnykh i vyshchyykh navchalnykh zakladakh*. [Problems of informatization of educational process in secondary and higher educational establishments]. Kyiv.
5. Kozyriev, M. P. (2013). *Profesiine stanovlennia fakhivtsia v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu*. [Professional formation of a specialist in a higher educational institution]. Lviv.
6. Kordonska, A. V. *Shliakhy pidvyshchennia uspishnosti studentiv hrupy*. [Ways to increase student achievement of the group]. [Elektronnyi resurs]. URL: <http://intkonf.org/kordonska-av-shlyahi-pidvischennya-uspishnosti-studentiv-grupi/#comment-141640>
7. Levchenko, O. O. *Innovatsiina osvita: poshyrennia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnologii pidvyshchennia profesionalizmu v diialnosti pedahoha*. [Innovative education: the dissemination of information and communication technologies to enhance the professionalism of the teacher]. [Elektronnyi resurs]. URL: https://docs.google.com/document/d/1k0SsXPJiVUUkSOjo3U8MfoBf_mYf7DR1WbDSXbUSHEc/edit
8. Lytvyn, L. *Menedzhment osvitynikh innovatsii: sutnist ta osoblyvosti vprovadzhennia*. [Management of educational innovations: essence and peculiarities of implementation]. [Elektronnyi resurs]. URL: https://docs.google.com/document/d/1k0SsXPJiVUUkSOjo3U8MfoBf_mYf7DR1WbDSXbUSHEc/edit

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КІР'ЯНОВА Олена Василівна – старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи

навчання.

МАЛЮКОВА Ольга Юрївна – викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KIRYANOVA OlenaVasylivna – Senior Lecturer in Language Training, Pedagogy and

Psychology O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

MALYUKOVA Olga Uriyivna – Lecturer in Language Training, Pedagogy and Psychology O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

Дата надходження рукопису 22. 12. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул.

УДК: 373.2.011.3.056.313

КОТЕЛЯНЕЦЬ Юлія Сергіївна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка e-mail:youliana15@i.ua

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. За останні роки в усьому світі відмічається значне збільшення кількість дітей з особливими освітніми потребами. Під час вступу до навчального закладу такі діти відчувають значні труднощі адаптації та інтегрування в колектив. Завдання сучасної освіти полягає в тому, щоб забезпечити максимально безболісне включення дітей в суспільство. Підготовка до соціальної адаптації дітей із порушеннями розвитку є важливою складовою діяльності педагогів та батьків.

Аналіз останніх досліджень на публікацій. Цей складний та багатофакторний процес досліджували та аналізували такі відомі вітчизняні та закордонні вчені: А. Адлер, І. Бех, М. Бітянова, А. Бодалєв, Л. Божович, Д. Джеймс, М. Монахов, Л. Сохань, К. Роджерс, Й. Фіхте, Л.Виготський, І. Кон, Т. Кончанін, О. Кононко, Т. Поніманська, А. Колупаєва. Аналіз наукової літератури дозволяє стверджувати, що проблема здобуття освіти дітей з особливими потребами перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних учених: В. Андрущенко, М. Ярмаченка, Е. Андрєвої, В. Бондаря, Т. Ілляшенко, А. Колупаєвої, Н. Сабат, Є. Ярьскої-Смирнової, О. Акімової та зумовлює необхідність її подальшої розробки, зокрема, щодо впровадження інклюзивної

освіти.

Мета статті – розкрити шляхи полегшення соціальної адаптації дошкільників з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність інклюзивного навчання зумовлена міжнародними документами. Так, у Конвенції ООН про права дитини основоположним є принцип розвитку кожної дитини, що передбачає відсутність дискримінації. Причому, якщо ст. 23 спрямована на захист прав дітей з обмеженими функціональними можливостями – то зміст решти статей стосується однаково усіх категорій дітей – як здорових дітей, так і з обмеженими функціональними можливостями. За підтримку рівних можливостей для людей-інвалідів виступає ЮНЕСКО. Прийняті 1994 р. обов'язки визначають чіткі напрями інклюзивних підходів до людей з обмеженими можливостями (Іспанія, Саламанська декларація, 1994). Поширення інклюзивного навчання відбуватиметься в рамках проекту «Всі разом: громадянське суспільство означає інклюзію та вибір» упродовж 2007-2012 рр. [5]. В Україні була прийнята низка законів, які забезпечують реалізацію інклюзивної освіти: Закон України « Про внесення змін до законодавчих актів України з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо